

СТАНОВИШЕ

на доц. д-р Ема Емилова Константинова

за дисертационния труд

АУДИО-ВИЗИЯ И ДОКУМЕНТАЛНО СЪДЪРЖАНИЕ В ЛИТЕРАТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

за присъждане на образователната и научна степен

„Доктор” по професионално направление

1.3 Педагогика на обучението по литература

Автор: Георги Коцев Тошев

Научен ръководител: проф. д-р Владимир Атанасов Атанасов

СУ „Св. Климент Охридски“

1. Процедурни аспекти на конкурса

Със заповед № РД-38-404/17.07.2025 на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм включена в научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд на **Георги Коцев Тошев** за получаване на образователната и научна степен „Доктор“.

Свързаните с тази процедура документи и материали, които ми бяха предоставени, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“ и доказват, че етапите от индивидуалния план на докторанта са реализирани успешно и в срок.

2. Описание на представения материал

Дисертационният труд е с общ обем 187 страници. Основният текст, с обем 159 стр., се състои от „Въведение”, 4 глави, „Изводи и обобщения” и „Заклучение”. Двете приложения, с общ обем 15 стр., предлагат два примера за практическа реализация на теоретичните постановки в труда. Библиографията, с общ обем 13 стр., е разделена на 3 части – „Използвана литература на кирилица”, „Използвана литература на латиница” и „Интернет източници”.

3. Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи

Извън всяко съмнение е, че темата на дисертационния труд е изключително актуална. Българската образователна система (а и не само тя) е изправена пред спешната задача да интегрира адекватно съвременните технологии в учебния процес и съответно – да изгражда систематично аудио-визуалната грамотност на учениците.

Позовавайки се на констатацията, че все повече възприемаме света по-скоро визуално, отколкото текстово, авторът аргументира необходимостта от промяна както на отправната философска точка, така и на методологията за преподаване на литература. Неговите основни аргументи са изводите, до които е достигнал в своето изследване:

- аудио-визията подпомага по-лесното възприемане и разбиране на литературния материал;
- филмовите адаптации, аудио-книгите и особено документалните материали помагат на всички ученици и особено – на учениците със затруднения в четенето;
- визуалните и звуковите елементи задържат вниманието и повишават интереса към литературата и литературния текст;
- съпоставянето на историята от литературно произведение с тази от филмовата му адаптация подпомага учениците да запомнят и разбират сюжети, образи, идеи и да развиват своето аналитично мислене и способност за интерпретация;
- аудио-визуалните материали правят обучението по-достъпно и разнообразно, съобразено с различни индивидуални стилове на учене.

Въз основа на тези изводи изследването доказва необходимостта от динамично и адаптирано към съвременните технологии образование по литература, което да отговаря на потребността на новите поколения от качествена информация и от инструменти за нейното разчитане.

4. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира отлично познаване на проблема, което се дължи както на задълбоченото проучване на множество автори в различни области – литература, психология, педагогика, семиотика, информатика, кино и др., така и на личния му богат професионален опит.

Впечатляващо е количеството на проучените и цитирани от автора български и чуждестранни научни изследвания, свързани с темата на труда. Много са и филмите – български и чуждестранни, които Тошев анализира в светлината на разглеждания проблем.

Значителен опит и познание в изследваната от него област авторът е натрупал и от собствените си реализации на аудиовизуално и документално съдържание с отношение към литературното образование.

5. Методика на изследването

След кратко описание на същността и еволюцията на феномените „печатен текст” и „аудиовизуален образ” авторът предлага подробен и много интересен анализ на особеностите и разликите в тяхното възприемане. Особено задълбочено е анализирано въздействието, което аудио-визуалните и документалните материали оказват върху четенето и разбирането на литературата.

Така например, отбелязвайки, че филмите „Тютюн” и „Крадецът на праскови” са помогнали за популяризирането на тези две капитални творби от съвременната българска литература, авторът представя и своя принос за тяхното по-задълбочено възприемане. С филма, посветен на актрисата Невена Коканова, която изпълнява главните роли и в двете екранизации, Тошев хвърля нова светлина не само върху художествените образи, но и върху историческия и културния контекст на произведенията.

Друг негов документален филм с качества на образователен инструмент е „Епопея на забравените“. Чрез визуализирането на историческия контекст (Сопот и музея „Иван Вазов“), емоционалното актьорско изпълнение на Мариус Куркински и професионалния литературен анализ на проф. Михаил Неделчев филмът подпомага разбирането на поемите, създава осезаема връзка между литературния свят и историческата реалност и превръща литературния урок в интерактивно преживяване.

Коментирайки своята работа по тези и по някои други свои филми, авторът заявява убедено, че *„документалният филм за значими личности в българската култура е не просто източник на информация, а инструмент за активно и ангажиращо обучение”*.

Изводите от този анализ мотивират заявената от автора необходимост от разработване на методически модел(и) за интегриране на аудио-визуалните и документалните материали в учебния процес.

За да отговори на тази необходимост, авторът развива подробно идея за мултимедийно учебно помагало. Идеята е подкрепена и с конкретни препоръки за дизайн, структурирането и организацията на съдържанието на подобно помагало. В тези препоръки е отделено специално внимание на определени психологически фактори за по-ефективно възприемане на аудиовизуалното съдържание, разгледани са и различни форми за стимулиране на интереса към него.

6. Научно-теоретични и практико-приложни приноси

Напълно потвърждавам посочените в автореферата основни приноси на разработката – както теоретични, така и методологични и практически. Споделям и мнението, че този труд „открива перспективи за бъдещи изследвания в посока на създаване на конкретни методически модели, дигитални ресурси и програми, които отразяват хибридният характер на съвременната културна комуникация”. За това особено допринася идеята и препоръките за мултимедийно учебно помагало. Двете приложения предлагат конкретни примери за аудиовизуално и документално съдържание, създадено за целите на литературното образование.

7. Автореферат

Авторефератът е стегнат, но напълно представителен за разработката – той отразява ясно съдържанието и структурата ѝ, както и нейните цели и очаквани резултати. В кратка библиография са посочени само някои от основните литературни източници, цитирани в труда.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси

Препоръчвам широка и целенасочена популяризация на разработката, която би могла да бъде полезна както на работещите в областта на литературното образование (автори на учебни програми и преподаватели), така и на създателите на аудиовизуално и документално съдържание в областта на литературата.

9. Заключение

В заключение, въз основа на доказаните научни постижения и практически приноси на дисертационния труд, му давам висока оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на неговия автор, Георги Коцев Тошев образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по литература.

17.10.2025 г.

Изготвила становището:

доц. д-р Ема Константинова